

4.3.2025

Lausunto hallituksen esityksestä yhteistoimintalain muuttamiseksi (HE 198/2024 vp)Yleiset huomiot

Teollisuusliitto ei kannata esitystä yhteistoimintalain muuttamisesta miltään osin.

Hallituksen esityksen myötä työntekijöiden työsuhteturvaa ja muutosturvaa heikennetään entisestään. Heikennetyn ansiosidonnaisen ja työnantajan nopeasti katkeavan palkanmaksuvelvollisuuden yhdistelmä siirtää kohtuuttomasti työttömyyteen tai lomautukseen liittyvää riskiä julkiselta vallalta ja työnantajilta työntekijöiden kannettavaksi.

Esityksen tarkoituksena on ainoastaan palkansaajien aseman heikentäminen suomalaisessa yhteiskunnassa. Näyttää siltä, että esitetyt muutokset lisäisivät merkittävästi työllisyyttä, ei ole. Esitys ei ole lainkaan tasapainoinen tai kohtuullinen ottaen huomioon kansantaloudelle tulevat hyödyt ja työntekijöihin kohdistuvat heikennykset.

Soveltamisala

Soveltamisalarajojen nostaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että noin 200.000 työntekijää, joista noin 15.500 Teollisuusliiton jäseniä, jää jatkossa neuvotteluvelvoitteen ulkopuolelle muutostilanteissa. Neuvotteluvelvoitteen poistuminen johtaa siihen, että lomautus- ja irtisanomistilanteessa työntekijöillä ei ole riittävää aikaa varautua palkkatulojen menettämiseen. Muutos on vain ja ainoastaan työnantajien edun mukainen, ja siirtää yrittäjäriskiä työnantajalta työntekijöille.

Vuoropuhelu

Teollisuusliitto ei kannata vuoropuheluvelvoitteen heikentämistä 20–49 työntekijää työllistävissä yrityksissä. Säännös ei aseta työnantajalle minkäänlaisia laadullisia velvoitteita vuoropuhelun toteuttamiseksi, eikä näin ollen millään tavalla takaa yhteistoimintalain tarkoituksen toteutumista. Esitetty sääntely ei turvaa riittävää ja oikea-aikaista tiedonkulkua työnantajan ja henkilöstön välillä. Säännös myös heikentää työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia yrityksen päätöksenteossa.

Esitys heikentää paikallisen sopimisen edellytyksiä alle 50 työntekijää työllistävissä yrityksissä. Toimiva paikallinen sopiminen edellyttää avointa vuorovaikutusta ja riittävää tiedonsaantia, joita esityksellä ollaan heikentämässä.

Säännöksen epätarkkuus on ongelmallinen myös seuraamusjärjestelmän näkökulmasta. Vuoropuheluvelvoitteen laiminlyönti on rikosoikeudellisesti rangaistavaa, mutta samaan aikaan on epäselvää, minkälainen vuoropuhelun toteuttaminen täyttää lain vaatimukset.

Muutosneuvottelut

Esitetyt muutokset tarkoittavat käytännössä sitä, että alle 50 työntekijää työllistävissä yrityksissä ei muutosneuvotteluita pääsääntöisesti tarvitse käydä. Teollisuusliitto vastustaa esitystä ja katsoo, että esitys eriarvoistaa työntekijöitä ja heikentää palkansaajien työsuhteturvaa olennaisella tavalla.

Vähentämistilanteissa käytävien muutosneuvotteluiden neuvotteluajat eivät ole olleet nykyisen lain puitteissa lainkaan liian pitkät asianmukaisten neuvotteluiden käymiseksi. Yhteistoimintalaki on tähänkin asti mahdollistanut neuvotteluajoista sopimisen toisin, mikäli kaikki neuvotteluissa käsiteltävät asiat on

Teollisuusliitto ry • Industrifacket rf

Postiosoite
PL 107
00531 HELSINKI
posti@teollisuusliitto.fi

Käyntiosoite
Hakaniemenranta 1
Y-tunnus 0201717-2

Puhelinvaihe
020 77 4001
www.teollisuusliitto.fi

Palvelunumerot
Työsuhteneuvonta
Jäsenpalvelu

020 690 447
020 690 446

4.3.2025

ehditty käsitellä lyhyemmässä ajassa. Teollisuusliitto katsoo, että neuvotteluaikojen puolittaminen vaarantaa vakavalla tavalla neuvotteluiden tarkoituksen ja työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksien toteutumisen. Erityisesti lyhyemmän neuvotteluajan osalta työntekijöillä on jatkossa käytännössä mahdotonta ehtiä luoda sellaisia varteenotettavia vaihtoehtoisia ratkaisuja, jotka voisivat tulla työnantajan harkittavaksi.

Neuvotteluaikoihin esitetyt muutokset tarkoittavat käytännössä merkittävää tulonsiirtoa työntekijöiltä työnantajille. Metalliteollisuuden työntekijän säännöllisen työajan ansion keskiarvo on noin 3.000 euroa/kk. Mikäli 6 viikon neuvotteluaika lyhennetään 3 viikkoon, tarkoittaa tämä käytännössä kyseisillä ansiotuloilla yhteensä 2 250 euroa pienempiä ansioita työntekijälle.

Työttömyyden pitkittyessä ansiosidonnaiseen tehtyjen heikennysten takia työntekijän asema verrattuna aiempaan on jo nyt huomattavan paljon heikompi aiempaan verrattuna. Metalliteollisuuden työntekijän keskimääräisillä vuosiansioilla (37.500 e) ansiosidonnaisen päivärahan määrä ennen työttömyysturvan muutoksia olisi ollut 20.250 euroa vuodessa, mutta muutosten jälkeen ansiosidonnaisen päivärahan määrä on ainoastaan 15.000 euroa vuodessa. Ottaen huomioon nyt esillä olevat muutokset neuvottelovelvoitteen poistamisesta pienemmissä yrityksissä sekä neuvotteluaikojen lyhentämisestä, muutokset ovat palkansaajan näkökulmasta täysin kohtuuttomat. Kyseessä on yksittäisen palkansaajan näkökulmasta useiden tuhansien eurojen heikennykset entiseen verrattuna. Harva palkansaaja on kykenevä varautumaan ansiotason radikaaliin heikentymiseen työttömyyden kohdatessa.

Lakialoite LA 25/2023 vp laiksi yhteistoimintalain 2 §:n muuttamisesta

Teollisuusliitto kannattaa lakialoitteen esitystä, jonka mukaan hallintoedustusta koskevan 5 luvun säännöksiä sovellettaisiin, kun henkilöstön määrä on vähintään 25. Lakialoite tasapainottaisi yhteistoimintalakiin hallituksen esityksessä HE 198/2024 vp esitettyjä muutoksia. Henkilöstön hallintoedustus parantaa tiedonkulkua sekä vuorovaikutusta, ja tätä kautta myös luottamusta, henkilöstön ja työnantajan välillä. Kun henkilöstön vaikutusmahdollisuudet paranevat, henkilöstö on myös motivoituneempia ja sitoutuneempia yrityksen tavoitteisiin sekä sen kehittämiseen. Teollisuusliitto katsoo, että esitetty hallintoedustusta koskevan soveltamisalan muutos on välttämätön, jotta yhteistoimintalain tarkoitus voisi myös jatkossa toteutua.

Helsingissä 4. päivänä maaliskuuta 2025

Teollisuusliitto ry